

Väkivaltainen radikalisoituminen ja sen ehkäiseminen rikosseuraamusalalla

RSKK 11.05.2022

Päivän ohjelma

- 08:35 - 09:45 Väkivaltainen radikalisoituminen ja – ekstremismi
  - 09:45 - 10:00 Tauko
- 10:00 - 11:10 Radikalisoituminen vankilassa
- 11:10 - 12:00 Toimintatapoja väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisemiseksi
  - 12:00 - 13:00 Lounas (omakustanne)
- 13:00 - 14:00 Salafi-jihadismi
  - 14:00 - 14:15 Tauko
- 14:15 - 15:15 Väkivaltainen äärioikeisto
- 15:15 - 15:45 Päivän yhteenveto
- 15:45 Koulutus päättyy

Väkivaltainen radikalisoituminen

- Väkivaltainen radikalisoituminen on prosessi, jonka aikana henkilö motivoituu käyttämään väkivaltaa tavoitteidensa saavuttamiseksi, kohdistuen sen esimerkiksi oman ryhmän ulkopuoliseksi määriteltyihin ihmisiin tai erilaisiin symbolisiin kohteisiin

Radikalisoituminen

- **Radikalisoitumisen mahdolliset ensimerkit:**
- Muutos käyttäytymisessä, puheissa, toiminnassa ja ulkoiset muutokset
- Asenteiden mustavalkoistuminen ja oman maailmankatsomuksen yliverlaisuuden korostaminen muihin nähden
- Uppoutuminen ideologiaan
- Me vastaan muut-ajattelu, epäinhimillistäminen, valitut vastaan petturit, eristäytyminen oman ryhmän piiriin
- Katkeruus, uhrikokemukset, salaliittoteoriat, asioiden monimutkaistaminen, kyvyttömyys epäillä omaksuttua narratiivia
- Väkivallan ihannointi, fantasointi, väkivallan näkeminen ratkaisukeinona, maailmanloppu-ajattelu

Mitä nyt tapahtuu?

- **Identiteetin rakentuminen**

- Ihmisiä motivoi halu vähentää henkilökohtaista epävarmuutta
- Ryhmäidentiteetin omaksuminen usein vähentää henkilökohtaista epävarmuutta

- **Narratiivit**

- Osoittavat mikä on oikein ja mikä väärin, ja kuka on vihollinen
- Etsitään ja rakennetaan merkityksellistä elämää
- Oikeutus väkivallan käytölle

Yksilölliset ei-ideologiset tekijät

- Mielenterveys
- Lapsuuden traumakokemukset
- Päihteet ja riskikäyttäytyminen

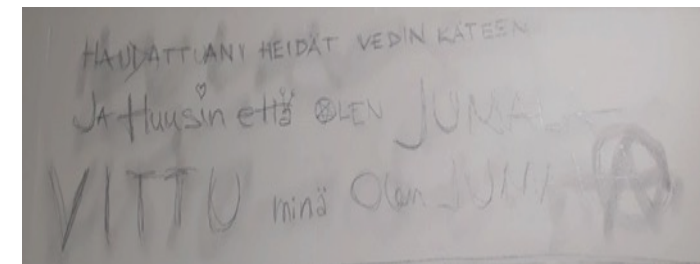
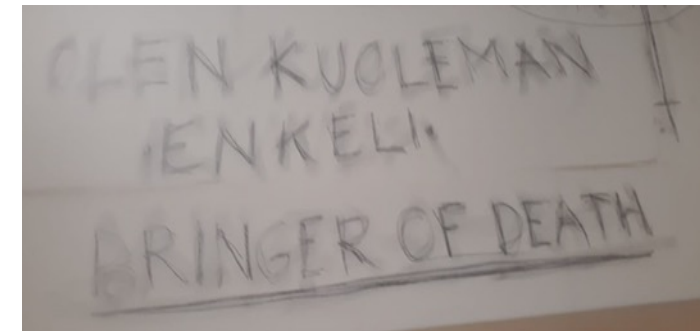
- **Päänarratiivit ja henkilökohtaiset narratiivit vaikuttavat suhteessa toisiinsa**

Yksilölliset tekijät

- Ekstremistiseen toimintaan osallistumista tarkastellaan yleisesti ideologiaan liittyvistä näkökulmista, joka voi olla liian suppea tapa arvioida kokonaistilannetta
  - Ei-ideologiset tekijät on myös otettava huomioon
- Yleisiä yksilöllisiä taustatekijöitä:
  - Lapsuuden traumakokemukset 45 %, mielenterveysongelmat 57%, päihteet ja riskikäyttäytyminen 72%
- Kolmella mielenterveyshäiriöllä oli suurempi esiintyvyys yksittäisten toimijoiden keskuudessa kuin muilla väestössä:
  - Skitsofrenia (8,5%), autismiskirjonhäiriö (3,3%) ja harhaluuloisuushäiriö (2,0 %)

(Trauma as a Precursor to Violent Extremism How non-ideological factors can influence joining an extremist group. Simi, Bubolz, Windisch, McNeel 2015)

(Mental Health Disorders and the Terrorist: A Research Note Probing Selection Effects and Disorder Prevalence. Corner, Gill & Mason 2016)

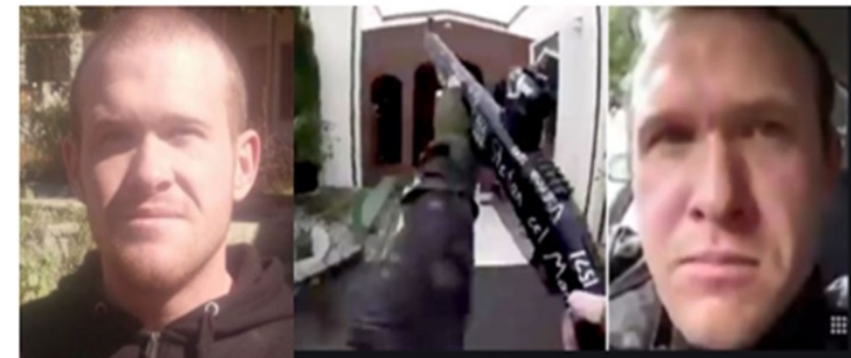
Prosessi

- Tapahtumat elämässä, henkilökohtaiset kokemukset ja narratiivit
  - Muodostavat suunnan ja tarkoituksen elämälle
- Muutosprosessi voi olla hyvin intensiivinen ja kokonaisvaltainen
  - Melkein vaikea olla havaitsematta
- Velvollisuus toimia hyvän asian puolesta
  - Osa lopulta uskoo väkivallan olevan ainoa ratkaisu → Siirrytään kohti laittomuuksia

Väkivaltainen ekstremismi

- Väkivaltainen ekstremismi on toimintaa
  - Terrorismi
  - Poliittiset murhat
  - Sabotaasi
  - Mielenosoitusväkivalta
- Väkivaltaisia ideologioita ja ääriliikkeitä on useita erilaisia
  - Halu muuttaa asioita
  - Tavoitteena saavuttaa poliittisia päämääriä ja vaikuttaa ihmisten käyttäytymiseen
- Taktiikkana on herättää pelkoa ja avuttomuutta
  - Symboliikka
  - Näyttävyyys on tehokas tapa saada asialle lisää seuraajia

Case-esimerkki

- Anna on nuori opiskelija, jonka sydäntä lähellä ovat eläimet
- Tee videon aikana havaintoja siitä, mitä Annalle tapahtuu

Derad project is co-funded
by the EC - DG Justice
JUST/2015/JTRA/AG/EJTR 8704

Training Aid project is co-funded
by the EC - DG Home Affairs
HOME/2015/ISFP/AG/LETX 8774

Source: ISDEP project, co-financed by EC - DG Home Affairs

Mitä havaitsit?

- Kiinnostus
- Halu liittyä mukaan
- Turhautuminen, katkeruus
- Ideologinen toiminta hallitsee elämää
- Sukeltaa yhä syvemmälle
- Suunnittelee tekevänsä asioille jotain....
- Havaitsitko mitään rikollista?
- Empaattinen, välittää aidosti eläimistä
- Motivoitunut levittämään ideologiaa
- Katsoo paljon aiheeseen liittyvää materiaalia, joka kovenee
- Elämänhallinta hukassa
- Valmis toimintaan
- Olisiko tilanteeseen voitu puuttua?

Tauon paikka!

Case-esimerkki

- Farouk aloittaa tuomionsa suorittamisen vankilassa
- Tee videon aikana havaintoja siitä, mitä Faroukille tapahtuu

Mitä havaitsit?

- Vankilaan saapuminen jännitti
- Pettymys
- Turhautuminen
- Viha
- Me vs. muut
- Väkivallan hyväksyntä
- ”Tänään tuolla, huomenna täällä”
- Havaitsitko mitään rikollista?
- Heitti läppää muille
- Ongelmat vaimon ja oleskeluluvan kanssa
- Lisää tuomiota lusittavaksi
- Lopetti hommat, halusi vaihtaa osastoa
- Kontrolloi muiden uskonnonharjoittamista
- Positiivinen suhtautuminen terrorismiin
- Olisiko tilanteeseen voitu puuttua?

Radityön havaintoja

Väkivaltainen radikalisoituminen Suomen vankiloissa

- Pääsääntöisesti havainnot liittyvät väkivaltaiseen äärioikeistoon ja radikaali-islamismiin
- Lisäksi havaintoja:
  - Kulttuurisilla syillä perustellusta väkivallasta
  - Kiinnostusta joukkomurhiin

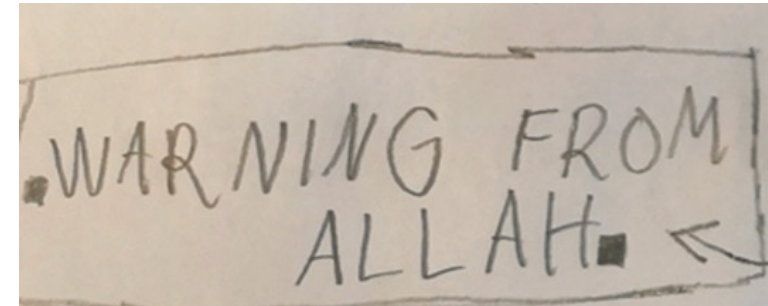

Vankiloissa havaitun väkivaltaisen radikalisoitumisen piirteitä

- Vankeuden ja vankeusajan vaikutus henkilön elämänkatsomukselle
- Vankeusajan vaikutus henkilön kokemiin vihan ja katkeruuden tunteisiin
- Muiden vankien vaikutus

<https://www.sosiaalipsykologit.fi/vankeusaika-ja-vakivaltaisen-radikalisoituminen/> Holappa & Raitanen

Kuultuja kommentteja ja teemoja

Antisemitismi & anti-islam, anti-vähän kaikki

"Mä oon radikalisoitunut oikeistokonservatiivi ja fasisti. Mä vihaan juutalaisia ja muslimeja, haluan kaikki mamut pois Suomesta.

Mä ihailen Brenton Tarrantia ja arvostan että uskalsi. Se isku oli oikeutettu, vaikka siinä kuoli myös varmaan viattomia.

Väkivalta on aina ollu (ihmisten) keino ratkaista ongelmia"

"Parempi kuin muut"

"Rehellisesti sanottuna, mä kuvittelin että Syyriassa taistelevat miehet oli mujahideja ja mä olin itsekkin valmis osallistumaan aseelliseen taisteluun.

Mä kuitenkin huomasin aika pian, ettei ne taistelijat ollu liikkeellä "jaloin" aikein tai kovin puhtaan islamin vuoksi, enkä mä halunnut antaa henkeäni niiden (oppimattomien) rinnalla"

Marttyyri

"En mä oo mikään ääriajattelija. Se miks mua väitetään sellaiseksi se, se johtuu vaan islamofobiasta.

Rise ja muut ylläpitää ajojahtia kaikkia muslimeita kohtaan ja mun tehtävä on pelastaa muut muslimit.

Jos mua ei kohta siirretä avolle, niin teidän kädet on veressä"

Salaliittoja kaikkialla

"Mä katselin paljon netissä sitä materiaalia. Tuntui ihan siltä, että sekoaisi siitä kaikesta tiedosta...

Mutta sieltä oikeasti löytää totuuden kun etsii. Esimerkiksi ihmiset ei ymmärrä olevansa järjestelmän orjia ja sen järjestelmän on luonut eliitti, jonka jäsenet on vallanneet maailman. Ne on vallanneet sen jo sumerilaisten aikaan ja orjuuttanut ihmisen.

Ai mistä ne on tulleet? Ne on liskoja. Toisesta maailmasta, avaruudesta."

Vihaa ja väkivaltaa

"Mä vihaan kaikkia ihmisiä ja kaikki vois kuolla. Esimerkiksi Turun puukotus ei ollut mikään terrori-isku, se oli ihan säälittävä toteutukseltaan. Uhrien lukumäärän pitäis olla mahdollisimman suuri.

Vois joo sanoa (irvistää), että joo, joukkomurhafantasiat, kyllä vain!

Mä mietin sellissä koko ajan sairaita, väkivaltaisia asioita. Vankeusaika on varmasti radikalisoitunut mun ajattelua, täällä ei oo ketään joka painais jarrua."

Kokemuksia vangeista ja asiakkaista

- Miehiä
  - Kaikenikäisiä
  - Erilaisia taustoja ja vaihtelevia rikostyyppejä, mutta usein väkivaltarikoksia
- Tietoisesti mukana
  - Radikalisoitumismotivaatio korkea, tarinan sankari
  - Halu olla osa jotain suurempaa
  - Halu muuttaa asioita, tehdä hyvää
  - Halu kostaa
  - Velvollisuus toimia
  - Itsensä uhraaminen muiden tai ideologian puolesta → Merkityksellinen reitti kohti kuolemaa
- Me/he ajattelu, viha
  - Yhteiskuntaa ja järjestelmää kohtaan
  - Ryhmän ulkopuolisia kohtaan
  - Usko ja laaja kiinnostus salaliittoteorioihin
- Mielenterveysongelmia ja traumoja
  - Epävarmuus ja identiteettiongelmat
  - Heikko suhde vanhempiin, erityisesti isään
  - Mielenterveysongelmat voivat nostaa riskiä väkivaltaiselle toiminnalle

Yhdyshenkilötoiminnan vaikutukset

- Yhdyshenkilötoiminta on ollut avainasemassa väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisemisessä
- Kk tiedonvaihto aktiivista
- Havainnot tarkkoja
- Tapaamisten järjestäminen vaivatonta
- Tarkastustoiminta tehokasta
- Palaute – Molemminpuolinen kehittyminen

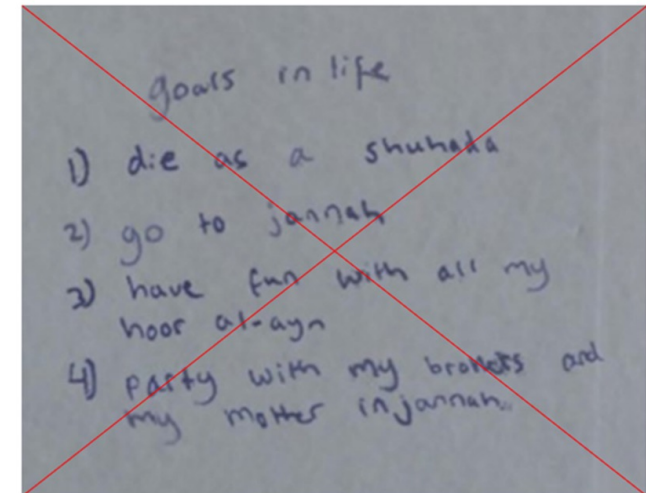

Toimintatapoja väkivaltaisen radikalisoitumisen ehkäisemiseksi

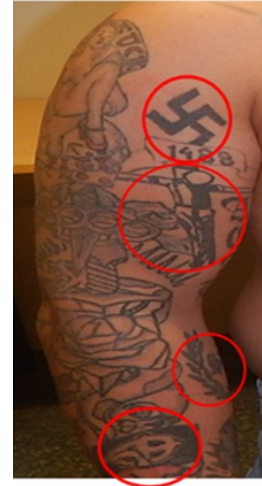
Miksi tunnistaminen on tärkeää?

- Kerätyn tiedon avulla pystytään laatimaan tilanteesta mahdollisimman tarkka kokonaiskuva
- Tietoon perustuvalla suunnitellulla toiminnalla voi olla iso merkitys liittyen asiakkaan tulevaisuuteen
- Moniammatillinen yhteistyö on tärkeässä roolissa
- Tavoitteena vaikuttaa väkivaltaisten tapahtumien estämiseksi

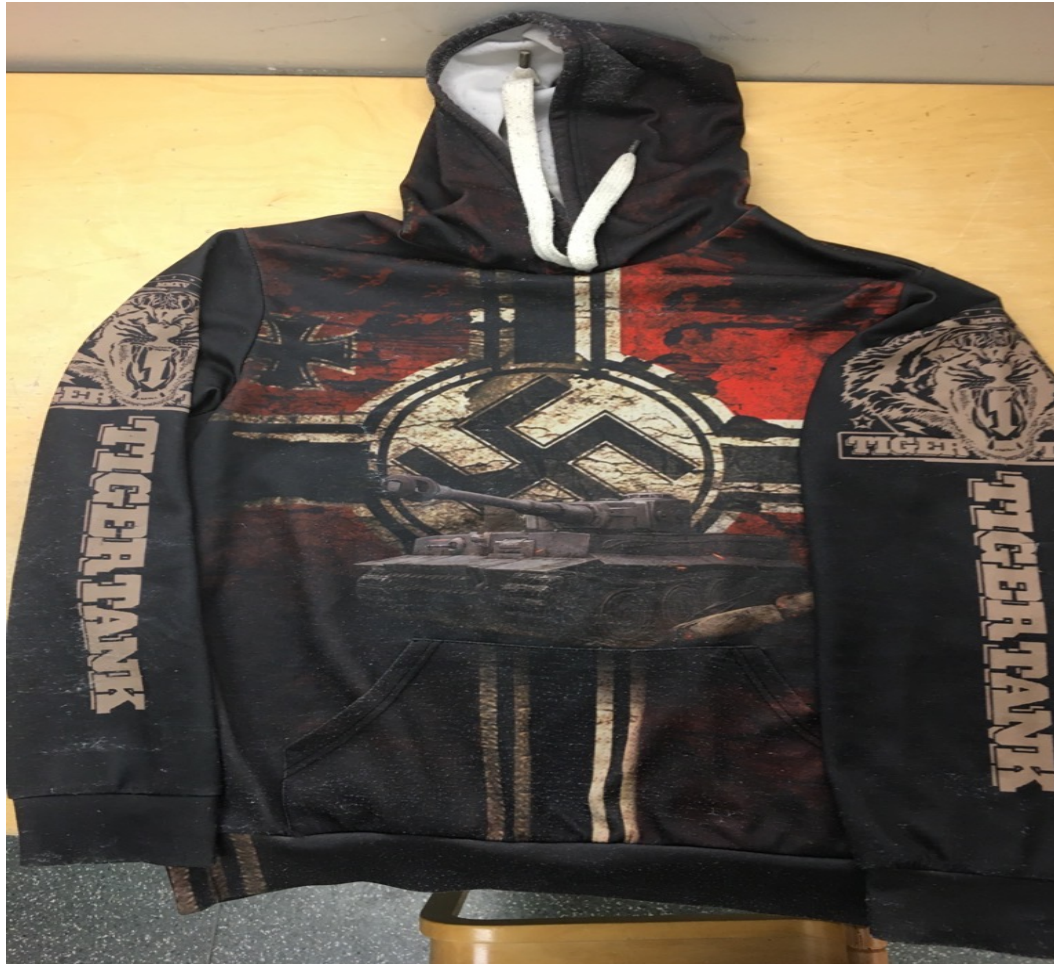
Tunnistaminen

- Varhainen tunnistaminen antaa viranomaisille enemmän aikaa toimia ja kerätä tietoa!
- Vankilat ovat pääsääntöisesti suljettuja ja valvottuja ympäristöjä
  - Tarjolla erityiset mahdollisuudet havaintojen tekemiselle
  - Mahdollisuus lähes ympärivuorokautiseen kohdehenkilöiden ja ryhmien tarkkailuun
- Päivittäinen vuorovaikutus ja vankituntemus
- Vankiloiden tiedonhankintatoiminta
- Tarkastustoiminta
- Viranomais- ja moniammatillinen yhteistyö

Esimerkki, vankilaan saapuminen

Havainnon jälkeen

- Analyysi
- Palaute havainnoista
- Tiedonvaihto tarvittaville tahoille
- Mahdollinen seurantapyyntö kokonaisuus huomioiden

Havaitseminen..

- Vuorovaikutus
  - Puheenaiheet
  - Kielenkäyttö
  - Asenne
  - Henkinen tila
- Ulkoisia tuntomerkkejä ei välttämättä esiinny tai niitä peitellään tietoisesti

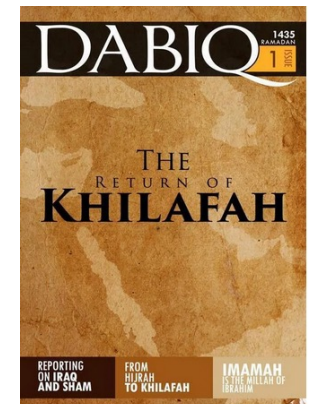
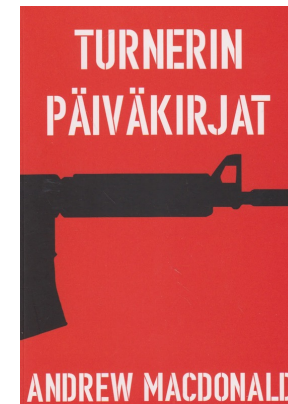
Havaitseminen...

- Pukeutuminen
  - Äärioikeisto suosii tiettyjä vaatemerkkejä
  - Ulkoiset uskonnolliset tunnukset ja tyyli
  - Sotilaallinen pukeutuminen
  - Pukeutumista tai ulkoisia ominaisuuksia ylikorostetaan
- Koulu- ja joukkosurmagenrellä oma tyyli
  - Matkitaan iskujen tekijöiden pukeutumista

Havaitseminen..

- Sellin/kodin sisustus
  - Aatteellista materiaalia voi olla selkeästi näkyvillä ympäriinsä
  - Kirjat, lehdet
  - Julisteet, taulut, tarrat
  - Musiikki
- Pääsy tiloihin
  - Pyrkiikö asiakas estämään pääsyn johonkin tilaan
  - Onko tietyt tilat rajattu myös kotiväen osalta

Työskentelyprosessi

- Taktiikan suunnittelu
- Kontakti kohteeseen
- Tapaamisen arviointi ja raportointi
- Tarvittavien toimenpiteiden ja jatkon suunnittelu
- Tilanteen kehittymisen seuranta sekä raportointi
- Yhteistyökumppaneiden mukaan ottaminen –
Moniammatillinen yhteistyö

Case esimerkki työskentelystä

- Hän joutui lapsuudessaan isänsä painostuksesta noudattamaan uskontoon liittyviä käytäntöjä ja esimerkiksi viikonloppuisin opiskelemaan uskonnollisia tekstejä koraanikoulussa
- Kuvaili uskonnonharjoittamisen pakollisena ulkopäin määriteltynä sekä koki ettei ollut aidosti uskossa ja oli pettynyt siitä, ettei esimerkiksi viikonloppuisin saanut viettää aikaa muiden lasten tapaan leikkien ja leväten
- Koki ristiriitaa liittyen isänsä esimerkkiin uskonnonharjoittamisessa. Isän oma toiminta ei ollut uskonnollista, hän oli pikemminkin katkeroitunut, väkivaltainen mies, joka käytti ja myi päihteitä

Case esimerkki

- Isä kuitenkin vaati häntä ja perheen muita lapsia noudattamaan islamiin liittyviä tapoja verrattain tiukasti. Isä tehosti vaatimuksiaan väkivallalla
- Hän kertoi, ettei itse pidä väkivallasta. Hän on kuitenkin tottunut väkivallan käyttöön jo lapsuudessaan kun hänen isänsä vaati häntä vahtimaan siskonsa siveellisyyttä. Isä painosti ja ohjeisti lyömään siskoa rangaistukseksi huonosta käytöksestä
- Hänen ollessa 13-vuotias, vanhemmat erosivat. Isä oli huijannut kaikkia muuttoon liittyen ja kertonut, että kyse olisi vain lomamatkasta heidän setänsä luokse ulkomaille

Case esimerkki

- Hänen ollessa 17-vuotias, hän koki uskonnollisen heräämisen. Elämäntilanne oli siihen aikaan sekava ja hänellä oli voimakas halu kuulua joukkoon, sekä saada jotain turvaa elämäänsä
- Hän omaksui omien sanojensa mukaan välittömästi salafismin, muutti pukeutumisensa perinteisen muslimityyliseksi ja aloitti tutustumisen ekstremistiseen islamintulkintaan ystävänsä johdolla
- Hän kertoi tutustuneensa väkivaltaiseen materiaaliin turruttaakseen omia tunteitaan. Hän katseli internetissä LiveLeak-sivustolla teloitusvideoita
- Nähdessään teloituksia ja ruumiita hän kuvaili tulleen pahoinvoivaksi ja että tilanteet olivat oksettavia. Hän kuitenkin vakuutteli itselleen, että väkivalta on osa ideologiaan liittyvää toimintaa ja vain yksi ikävä osa suuremmassa kokonaisuudessa, jossa päämäärä pyhittää keinot

Case esimerkki

- Lopulta hän syylistyi vakavaan rikokseen ja hänet tuomittiin vankeuteen
- Tuomion aikana hänen kanssaan aloitettiin työskentely, jonka tavoitteena oli väkivaltaisesta toiminnasta irtaantuminen
- Prosessi oli vaikea ja hän koki hajonneensa sirpaleiksi, jotka täytyi kasata uudelleen
- Hän on älykäs nuori mies. Kovalla työllä ja suunnitellulla tuella hän lopulta kykeni irtaantumaan väkivaltaisesta toiminnasta ja keskitti kykynsä opiskeluun
- Hän menestyi opinnoissaan loistavasti ja sai hyvän työpaikan
- Elämä on tällä hetkellä tasapainossa

Työskentely

- Väkivaltaiseen ekstremistiseen toimintaan liittyvän riskin lisäksi asiakkaalla voi olla samanaikaisesti riski myös muuhun rikolliseen toimintaan
- Riskitekijöiden lisäksi arvioidaan suojaavia tekijöitä ja pyritään vahvistamaan niitä
- Voidaan ja kannattaa hyödyntää erilaisia kuntouttavia työskentelymuotoja, kuten tehdään muidenkin asiakkaiden kanssa
  - Yksilökeskustelut
  - Toimintaohjelmat
  - Koulutus
  - Mielekäs tekeminen

**Don't make
a change too
complicated.**

Just begin.

Kiitos ja nyt syömään!
